

Valtuusto 21.09.2026

Valtuustoaloite kirjanvaihtolaatikoiden käyttöönotosta lukemiseen kannustamiseksi

Valmistelijat / lisätiedot:
Laine Henry
Nyberg Ritva
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginhallitus

Valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Saarentauksen ym. 26.1.2026 jättämään valtuustoaloitteeseen kirjanvaihtolaatikoiden käyttöönotosta lukemiseen kannustamiseksi sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Selostus

Valtuustoaloite

Elina Saarentaus ja 22 muuta valtuutettua ovat jättäneet valtuustoaloitteen, jossa esitetään, että Espoon kaupunki selvittää mahdollisuutta sijoittaa kirjanvaihtolaatikoita kaupungin eri osiin erityisesti koulujen ja päiväkotien bussipysäkkien yhteyteen lukemiseen kannustamiseksi. Aloitteessa esitetään, että toiminta käynnistettäisiin kokeiluluonteisesti ja että laatikoiden ylläpidosta vastaisivat kylä- tai muut paikallisyhteisöt.

Tiivistelmä

- Espoon kaupunginkirjastolla on jo laaja ja monipuolinen palvelukokonaisuus lukemisen ja lukutaidon edistämiseksi eri ikäryhmille.
- Kirjanvaihtotoimintaa on tällä hetkellä tarjolla kaikissa kirjaston toimipisteissä, ja toiminnan laajentamista kirjastoverkon ulkopuolelle tarkastellaan käytettävissä olevien resurssien näkökulmasta.
- Paikallisten yhteisöjen omaehtoinen toiminta kirjanvaihtolaatikoiden perustamisessa nähdään mahdollisena, ja kaupunki voi tukea sitä rajatusti asiantuntija-avulla.

Taustaa

Espoon kaupunginkirjasto tarjoaa jo tällä hetkellä monipuolisia ja kaupungin laajuisia palveluja lukemisen ja lukutaidon edistämiseksi. Jokaisessa kaupunginkirjaston 16 toimipisteessä on käytössä

kirjanvaihtopiste, joita kaupunkilaiset hyödyntävät aktiivisesti. Kirjaston palveluverkko kattaa suuren osan espoolaisista, ja lisäksi kirjasto tarjoaa varhaiskasvatukselle ja perusopetukselle kohdennettuja palveluja, kuten kirjastoautopalvelua, kotipalvelua sekä Lentävät laatikot -palvelua, jonka piirissä on lähes 200 päiväkotiryhmää. Kirjastojen laajat aukioloajat ja omatoimikirjastot mahdollistavat asiointin myös varsinaisten palveluaikojen ulkopuolella. Kaupunginkirjasto vastaa lisäksi kaupunkitasoisesta lukutaitoverkostosta, jonka tavoitteena on kehittää ja edistää lukutaitoa sekä -harrastusta eri ikäryhmissä.

Kirjasto ei ole selvittänyt paikallisia yhteistyökumppaneita kirjanvaihtolaatikoiden pienimuotoiselle käyttöönnotolle, koska tällaisen toiminnan koordinointi vaatisi resursseja myös kirjastolta. Aloitteessa esitetään kirjanvaihtolaatikoita eri puolille kaupunkia, mikä edellyttäisi usean eri yhteistyökumppanin mukana oloa. Se tarkoittaa, että jonkun tahon on koordinoitava toimintaa, joka sisältää mm. laatikoiden siivoamista ja mahdollisesti aineiston kuljettamista. Jos kirjasto on aloitteellinen tässä asiassa, vastuu toiminnasta on kirjaston. Jos kaupunki ottaa vastuun viestinnästä ja budjetista, on todennäköistä, että tehtävä tulee Kulttuurin yksikköön ja kuormittaa kirjastoa.

Joensuun kaupungin kokeilussa on huomattu, että aineistoa tuodaan enemmän laatikoihin kuin sieltä lähtee, joten vaihtoperiaate ei täysin toimi. On riski, että laatikoita käytetään helppona tapana päästä vanhoista kirjoista eroon. Joensuussa nimenomaan laatikoiden siivoamiseen menee paljon aikaa suhteessa toiminnan pienuuteen. Jos joku yhdistys ottaisi tehtävän hoitaakseen, tämä pitäisi tiedostaa.

Kaupungin talouden tasapainotusohjelma edellyttää kirjastolta palveluiden priorisointia ja joidenkin toimintojen vähentämistä, joten vaikuttavuudeltaan todennäköisesti vähäisen mutta resursseja edellyttävän toiminnan aloite kirjaston puolelta ei tällä hetkellä ole mahdollista. Lisäksi jo nyt on mahdollisuus vaihtaa kirjoja kirjastoissa kattavasti jokaisessa kirjaston 16 toimipisteessä.

Yhteenveto

Espoon kaupungilla ja kaupunginkirjastolla on jo kattava ja toimiva kokonaisuus lukemista edistäviä palveluja. Kirjanvaihtotoimintaa tarjotaan kaikissa kirjaston toimipisteissä, eikä kaupunginkirjastolla ole resursseja laajentaa toimintaa toimipisteiden ulkopuolelle tai vastata erillisten kirjanvaihtolaatikoiden ylläpidosta. Mikäli kyläyhdistykset tai muut paikalliset toimijat haluavat perustaa kirjanvaihtolaatikoita omalla vastuullaan, kaupunginkirjasto voi tukea toimintaa asiantuntija-avulla ja mahdollisesti alkuvaiheessa poistokirjoilla. Vastuu toiminnan jatkuvuudesta, siisteydestä ja ylläpidosta kuuluu tällöin paikallisille toimijoille.

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 07.09.2026 § 289

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mykkänen Kai

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Saarentauksen ym. 26.1.2026 jättämään valtuustoaloitteeseen kirjavaihtolaatikoiden käyttöönotosta lukemiseen kannustamiseksi sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Rodriguez Nevanlinnan kannattamana teki seuraavan palautusehdotuksen:

Vastaus palautetaan valmisteluun siten, että vastausta täydennetään seuraavilta osin: miten Espoon kaupunki on selvittänyt paikallisia yhteistyökumppaneita kirjavaihtolaatikoiden pilottimuotoiselle käyttöönotolle, montaako paikallisyhdistystä on kontaktoitu ja millaisen vastaanoton ehdotus kirjavaihtolaatikoiden pilotoinnista on saanut paikallisyhdistyksiltä.

Keskustelun palautuksesta päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Rodriguezin palautusehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen hyväksyneen sen.

Päätös

Kaupunginhallitus:

Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi siten, että vastausta täydennetään seuraavilta osin: miten Espoon kaupunki on selvittänyt paikallisia yhteistyökumppaneita kirjavaihtolaatikoiden pilottimuotoiselle käyttöönotolle, montaako paikallisyhdistystä on kontaktoitu ja millaisen vastaanoton ehdotus kirjavaihtolaatikoiden pilotoinnista on saanut paikallisyhdistyksiltä.

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta 26.05.2026 § 27

Päätösehdotus

Esittelijä
Kulttuurijohtaja Tommila Susanna

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta esittää kaupunginhallitukselle, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Saarentauksen ym. 26.1.2026 jättämään valtuustoaloitteeseen kirjavaihtolaatikoiden käyttöönotosta lukemiseen kannustamiseksi sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös

Kulttuuri- ja nuorisolautakunta:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 07.09.2026 § 289

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunginjohtaja Mykkänen Kai

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Saarentauksen ym. 26.1.2026 jättämään valtuustoaloitteeseen kirjanvaihtolaatikoiden käyttöönotosta lukemiseen kannustamiseksi sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Kaupunginhallitus:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite selvitys kirjavaihtolaatikoiden käyttöönotosta lukemisen kannustamiseksi ja yhteistyökumppaneita pilottimuotoiselle käyttöönotolle kaupungin eri osissa

Tiedoksi